

**Statsrådets skrivelse till Riksdagen med anledning av ett förslag till rådets rambeslut  
(minimibestämmelser för olaglig narkotikahandel)**

I enlighet med 96 § 2 mom. grundlagen förslag av den 27 juni 2001 till ett rambeslut  
översänds till riksdagen en promemoria om om minimibestämmelser för brottsrekvisit  
Europeiska gemenskapernas kommissions och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Helsingfors den 13 september 2001

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Lagstiftningsråd Vilja Hahto

**FÖRSLAG TILL RAMBESLUT OM MINIMIBESTÄMMELSER FÖR  
BROTTSREKVISIT OCH PÅFÖLJDER FÖR OLAGLIG NARKOTIKAHANDEL****1. Allmänt**

Kommissionen har den 27 juni 2001 med stöd av artiklarna 31 e och 34.2 b Fördraget om Europeiska unionen lagt fram ett förslag till rambeslut om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Behovet av en lagstiftningsinsats vad gäller kampen mot den olagliga narkotikahandeln har erkänts i den handlingsplan som rådet antagit i Wien (EGT C 19, 23.1.1999) i syfte att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, i slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors, i Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning (2000—2004) och i Europeiska unionens handlingsplan för narkotikabekämpning (2000—2004).

Behandlingen av saken har inletts i den horisontella narkotikaarbetsgruppen den 29 juni 2001 och i arbetsgruppen för materiell straffrätt den 9—10 juli 2001. Denna promemoria grundar sig på dokumentet 10372/01 DROIPEN 60 CORDROGUE 45 COMIX 494.

**2. Huvudsakligt innehåll**

Det föreslagna rambeslutet gäller tillnärmning av medlemsstaternas straffrättsliga bestämmelser och ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna i syfte att bekämpa narkotikahandeln. Enligt förslaget skall medlemsstaterna anta de minimiregler för brottsrekvisit och påföljder om vilka föreskrivs i det.

I det föreslagna rambeslutet åläggs medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att kriminalisera olaglig narkotikahandel samt anstiftan, medhjälp och försök till detta brott. Enligt definitionen omfattar olaglig narkotikahandel flera olika typer av verksamhet som hänför sig till narkotika eller psykotropa ämnen. De väsentliga kriterierna är att verksamheten är olovlig och sker i vinstsyfte. Rambeslutet

omfattar inte gärningar som hänför sig till vanliga användares eget bruk och inte heller sådan förmedling av narkotika som inte sker i vinstsyfte.

Enligt förslaget skall det dessutom föreskrivas om påföljder som avser förverkande av hjälpmedel och vinning av brott samt om straffpåföljder som är anpassade till överträdelseernas svårighetsgrad och som vid allvarliga överträdelser skall bestå i frihetsberövande. I fråga om de grövsta överträdelseerna får maximinivån på frihetsstraffet inte understiga fem år. Medlemsstaterna åläggs också att tillämpa åtminstone de försvårande omständigheter som anges i det föreslagna rambeslutet, dvs. att a) gärningsmannen hör till en kriminell organisation, b) våld eller vapen har använts vid brottet, c) omyndiga har medverkat vid brottet, d) brottet har begåtts någonstans där unga vistas eller i eller i närheten av ett behandlingshem eller en rehabiliteringsanläggning för narkotikamissbrukare, e) gärningsmannen hör till en viss yrkesgrupp och f) gärningsmannen har dömts tidigare. Om någon av de försvårande omständigheterna tillämpas, får det maximala frihetsstraffet inte understiga sju år. Som en förmildrande omständighet skall betraktas åtminstone det att gärningsmannen har bistått vid utredningen av brottet, antingen genom att lämna uppgifter om andra gärningsmän eller genom att bidra till att ringa in nätverk för narkotikahandel.

I det föreslagna rambeslutet bestäms också om juridiska personers ansvar och om de påföljder som kan riktas mot dem. En juridisk person skall kunna dömas vid sidan av gärningsmannen i sådana fall när brottet har begåtts till dess förmån och den fysiska person som har begått brottet har befogenhet att företräda den juridiska personen, fatta beslut på den juridiska personens vägnar eller utöva kontroll inom den juridiska personen. En juridisk person skall kunna ställas till ansvar också när brister i övervakning eller kontroll har gjort det möjligt att begå

överträdelserna. Medlemsstaterna skall säkerställa att juridiska personer kan dömas till effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder som innefattar böter. Medlemsstaterna skall fastställa sin behörighet på grundval av var brottet har begåtts. En medlemsstat har behörighet också på basis av en gärningsmans nationalitet och var en juridisk person är etablerad. Om en medlemsstat inte utlämnar sina medborgare, skall den fastställa sin behörighet i fråga om olaglig narkotikahandel som dess medborgare gör sig skyldiga till utanför medlemsstatens territorium.

Medlemsstaterna åläggs att i enlighet med tillämpliga arrangemang i största möjliga utsträckning bistå varandra i rättsliga förfaranden som gäller olaglig handel med narkotika samt att samråda sinsemellan för att samordna sina insatser, om flera medlemsstater är behöriga att pröva ett brott.

### **3. Verknningar på lagstiftningen i Finland**

Om narkotikabrott föreskrivs i strafflagens 50 kap. I lagen finns inte någon sådan särskild definition av narkotikahandel som avses i artikel 1, men gärningsformerna enligt det föreslagna rambeslutet är kriminaliserade redan i dag. I Finland är en gärning som avses i förslaget straffbar om den varit olaglig. Gärningar som har begåtts i vinstsyfte särskiljs inte från andra gärningar.

Det föreskrivna straffet för narkotikabrott (SL 50:1) är böter eller fängelse i högst två år. För den grova gärningsformen (SL 50:2) kan dömas till fängelse i minst ett och högst tio år. Enligt en bestämmelse som träder i kraft den 1 september skall straffbart bruk av narkotika bestraffas med böter eller fängelse i högst sex månader (SL 50:2 a). Enligt artikel 4.1 i det föreslagna rambeslutet skall maximistraffen för grova överträdelser inte understiga fem år. Härmed avses inte de brott på vilka de försvårande omständigheter om vilka bestäms särskilt i artikel 5 tillämpas. Detta betyder att Finland bör föreskriva om ett nytt rekvisit mellan vanligt och grovt narkotikabrott med tanke på allvarliga överträdelser.

Punkterna b, c, d, e och f i artikel 5.1, som gäller försvårande omständigheter, förutsätter att lagstiftningen ändras. Rekvisitet för grovt narkotikabrott (SL 50:2) innefattar inga av de kriterier som anges i punkterna b, c, e och f,

och bestämmelsen i 50 kap. 2§ 1 mom. 5 punkten strafflagen motsvarar inte helt punkt d. Kriteriet enligt punkt b i artikeln gäller användande av våld eller vapen vid brottet. Användning av våld eller vapen kan i Finland dömas som ett särskilt brott men utgör i dag inte grund för att ett narkotikabrott skall betraktas som grovt. Enligt punkt c är det att en underårig eller en person som inte har kunnat utöva sin fria vilja har medverkat vid brottet en försvårande omständighet. Punkt d gäller för sin del sådana fall när brottet har begåtts i eller i närheten av skolor, ungdomsföreningar och fritidsgårdar, eller behandlingshem och rehabiliteringsanläggningar för

narkotikamissbrukare. Enligt lagstiftningen i Finland är straffskärpningsgrunden att narkotika sprids till minderåriga eller annars på ett hänsynslöst sätt, och den är således till innehållet mera begränsad än den formulering som förutsätts i det föreslagna rambeslutet. Enligt punkt e skall det betraktas som en försvårande omständighet att gärningsmannen tillhör någon av de yrkesgrupper som räknas upp i punkten, om personen har utnyttjat sin ställning för att utföra brottet. I punkten nämns läkare, farmaceuter, tjänstemän vid domstol, polis, tull, fängenvård eller myndigheter med ansvar för återintegrering i samhället, lärare och personer som arbetar med någon annan funktion vid en utbildningsinstitution. En försvårande omständighet är enligt punkt f att gärningsmannen har dömts i en medlemsstat för ett eller flera liknande brott genom en dom som har vunnit laga kraft. I Finland kan återfall i brott beaktas vid straffmätningen, men det ingår inte i brottsrekvisitet som en kvalificeringsgrund.

Enligt SL 6:3 kan straffet lindras endast när gärningsmannen har främjat utredningen av sitt eget brott. Enligt artikel 6 i det föreslagna rambeslutet skall påföljderna kunna lindras, om den som har begått brottet har gett nyttig information om andra gärningsmän eller bidragit till att ringa in nätverk för narkotikahandel. Artikeln förutsätter att lagstiftningen ändras.

I Finland gäller straffansvaret för juridiska personer inte narkotikabrott, varför artikel 7 förutsätter en ändring i tillämpningsområdet för straffansvaret i detta fall.

### **4. Statsrådets ståndpunkt**

Statsrådet förhåller sig positivt till att EU effektiverar sina insatser mot grov narkotikahandel i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors. Den omfattande handeln med narkotika är en del av den internationella organiserade brottsligheten i fråga om vilken internationellt samarbete behövs. Alla EU:s medlemsstater har förbundit sig att följa FN:s narkotikakonventioner. Av dessa konventioner gäller Wienkonventionen från 1988 särskilt åtgärder mot den internationella narkotikahandeln. Tack vare dessa konventioner har rekvisiten i medlemsstaternas straffbestämmelser gällande narkotikahandel redan i hög grad harmoniserats. Europeiska unionen måste åtgärda sådana luckor i lagstiftningen och sådana hinder för rättshjälpssamarbetet som i praktiken hindrar en organiserad och gränsöverskridande bekämpning av narkotikahandeln. Minimivån på det maximistraff som man gemensamt kommer överens om bör gälla endast grova brott med gränsöverskridande verkningar. Straffen för mindre grova brott

bör regleras på nationell nivå. Statsrådet ifrågasätter om det finns behov av att i fråga om narkotikabrotten skilja mellan en vanlig gärningsform, en gärningsform gällande allvarliga överträdelser och en grov gärningsform, så som förutsatts i artikel 4. En sådan lösning vore främmande för den grovhetsgraderingssystematik som tillämpas i den finska strafflagen.

En del av de försvårande omständigheterna enligt artikel 5 är problematiska med tanke på den finska straffrätten. I det straffrättsliga systemet i Finland har man också stannat för den lösningen att uttryckligen föreskriva att straffflindringsgrunden endast är att gärningsmannan främjar utredningen av sitt eget brott men däremot inte att han eller hon främjar utredning av ett brott som någon annan har begått, så som förutsatts i artikel 6.

Behandlingen av rambeslutet befinner sig i inledningsskedet och det finns ännu inga närmare uppgifter om hur de övriga medlemsstaterna förhåller sig till det. Förslaget kommer antagligen att ändras betydligt under arbetsgruppsbehandlingen.